

да, нашата държава захваща сега да осъществява своето външно стремление съ най-голямо спокойствие.»

Съвсѣмъ друго дѣйствие произведе обявяването на войната въ Европа. Европейскитѣ държави бѣхъ убѣдени, че за Русия остава само този пътъ да изпълни своето благородно призвание; но, при първото извѣстие за това събитие, тѣ сѣкашъ бѣхъ поразени отъ неочаквана новина. Русскій държавенъ канцлеръ князь Горчаковъ още въ деня на обявяването на войната распръсва до европейскитѣ кабинети циркуляръ съ слѣдующето съдържание:

«Русскій Императорски кабинетъ напраздно изчерпва, отъ началото на источния кризисъ, всички възможни средства, за да може, съ помощта на Великитѣ Държави на Европа, да достигне крайно умиряване въ Турция.

«Всички прѣдложения, направени на Портата едно по едно, споредъ общото съгласие между кабинетитѣ, срѣщнахъ отъ нейна страна непобѣдими опирания.

«Протоколътъ подписанъ въ Лондонъ на 19 (31) марта тѣзи година бѣше послѣдното изразяване на съвкупната воля на Европа.

«Императорскій кабинетъ прѣдложи протокола като послѣднѣо опитване за примиряване. Той изяви сѣщия денъ въ декларация, която придружаваше протокола, условия, които ако бѣхъ честно и искрено изпълнени отъ Портата, можехъ да възстановятъ и закрѣпятъ мира. На всичко това Портата отговори съ ново отказване.

«Това обстоятелство не бѣше прѣдвидѣно отъ лондонския протоколъ. Като искалаваше желанията и рѣшенията на Европа, протоколътъ се ограничи да гуди условия, че ако Портата измами надеждитѣ на Великитѣ Държави и не изпълни енергически мѣрцитѣ, които трѣбваше да подобрятъ състоянието на християнското население, — нѣщо припознато еднодушно като необходимо за спокойствието на Европа, то тѣ, Великитѣ Държави,